

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 4. JUNI 2010

lev
bladet

59. ÅRGANG

De glemte Søskende

... side 12

ind- hold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – Dumpet
- 6 Massiv afspecialisering, taksterne går amok, ekspertise går tabt**
– Undersøgelser dokumenterer, at de specialiserede tilbud udhules
- 11 Hatten af for KLAP**
- 12 Forbudte tanker og dårlig samvittighed**
– Det kan være svært at have en søskende, der er udviklingshæmmet
- 17 Landsmøde 2010** – Temaet er FN's handicapkonvention
- 18 Kommunikation udtrykt ved følelser**
– Ny teknologi har sat gang i ny epoke
- 23 Special Olympics Festival i Næstved**
- 25 Sundhedsprofiler** – LEVs SMUT-projekt har fuld fart på
- 26 Billedreportage** – Musik og kærlighed
- 29 Debatten**
– Alle skal have ret til omsorg
– Betaling her og der og alle vegne
– Tonen på det specialiserede socialområde
- 36 Tilgængelig kommunikation i Uganda**
- 45 LEV nyt**
- 46 Kort nyt**

Bedre forhold for lærelystne udviklingshæmmede

Unge udviklingshæmmede får fremover mulighed for at tage en særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse i Tørring ved Hedensted. Bag uddannelsen står Kildebjerget, der er en specialiseret uddannelsesinstitution under Region Midtjylland.

Kildebjerget har siden august sidste år udbudt den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse med et tilknyttet botilbud. Det har hidtil foregået i lejede pavilloner ved Kildebjergets hovedafdeling i Stouby. Med de nye lokaler i Tørring har ungdomsuddannelsen fået ideelle rammer for det pædagogiske og det undervisningsfaglige arbejde.

Læs mere her:
www.kildebjerget.dk

Flere danskere skal arbejde frivilligt

Det frivillige arbejde er afgørende for sammenhængskraften i det danske samfund, siger socialministeren. Hun er på vej med national handlingsplan. "Kan jeg hjælpe med noget?" Det spørgsmål vil socialminister Benedikte Kiær (K) gerne have flere danskere til at stille i de kommende år. Socialministeren vil til efteråret bruge 100 millioner kroner for at få flere danskere til at få øjnene op for, at de kan yde frivilligt arbejde. Det kan være i sportsklubber og foreninger, men socialministeren ønsker især, at flere danskere vil yde frivilligt arbejde for at hjælpe ældre, udsatte unge og børn og andre, der kan have brug for hjælp på det sociale område. Målet er, at det inden ti år skal være mere end halvdelen af danskerne, der yder frivilligt, socialt arbejde. I dag er det en tredjedel, oplyser JyllandsPosten.

Håndbog om gode overgange for unge med handicap

Servicestyrelsen udgiver en håndbog om gode overgange for unge med handicap.

- Hvordan forbedrer vi overgangen fra ung til voksen for unge med handicap?
- Hvordan samarbejder vi på tværs i kommunen?
- Og hvordan inddrager vi den unge og forældrene i overgangen?

Håndbogen giver inspiration og en række konkrete værktøjer til, hvordan man kan skabe rammerne for et godt samarbejde og en god koordination på tværs i kommunen. Håndbogen bygger på erfaringer fra kommunerne og er blevet til i tæt dialog med en række fagfolk fra kommuner og interesseorganisationer.

Bogen kan downloades på www.servicestyrelsen.dk

Dumpet

Kommunerne er selv skyld i det økonomiske udføre på det specialiserede socialområde. Det viser to nye undersøgelser

I månedsvis har mennesker med udviklingshæmning og andre handicappede været udset som skurkene, der undergraver kommunernes økonomi. Her tænker jeg selvfølgelig på diverse borgmestres, regeringens og KL's udmeldinger om, at udgifterne til de specialiserede tilbud er eksploderet.

Baggrunden for de hetzignende udtalelser er ikke tilbunds gående rapporter og analyser af situationen, der viser, at ja, det er rigtigt, der bruges i dag uforholdsmæssigt meget på det specialiserede område. Derimod er der tale om en beskiddet kampagne, som har skullet dække over kommunernes egen manglende formåen til at håndtere dette område efter kommunalreformen.

Nu er der endelig kommet noget faktisk at holde de mange udtalelser op imod i form af to af hinanden uafhængige undersøgelser. En af undersøgelserne står regeringen og KL selv bag, nemlig "Analyse af udvalgte tilbud på det specialiserede socialområde", som Deloitte har lavet. Analysen bygger på gennemgang af 27 udvalgte tilbuds økonomi, samt interviews med de ansvarlige for disse tilbud. Analysen viser, at vel er udgifterne til specialiserede sociale tilbud steget – for de 27 tilbud i undersøgelsen har stigningen været på seks procent fra 2007-2009, men heraf udgør halvdelen (tre procent) en stigning i antallet af brugere. Den resterende stigning skyldes først og fremmest en stigning i lønomkostninger til personale – blandt andet i form af en markant stigning i anvendelse af vikarer.

Den anden undersøgelse, som Socialpædagogerne Landsforbund har lavet, viser, at en række kommuner har lagt en stribe ekstra omkostninger på forskellige specialiserede tilbud, eks. administrationsomkostninger. Det har betydet, at hele prisniveauet er banket i vejret. SL's undersøgelse, som man kan læse mere om på side 6 i dette blad, viser

også, at den afspecialisering, som LEV og mange andre har frygtet ville blive en følge af kommunalreformen, allerede er vidt fremskreden. I øvrigt også en udvikling, som regeringens top og KL har afvist gang på gang.

De to undersøgelser viser altså, at det er kommunerne selv, der har en stor del af ansvaret for det økonomiske rod.

Strategien med at gøre brugerne ansvarlige for udviklingen er grim. Bevidst at fordreje og forvanske virkeligheden om tilbuddene til mennesker med udviklingshæmning er ikke bare trist, men direkte skræmmende.

Den politiske magts mænd og kvinder må nu erkende, at de har ansvaret for, at hele dette område er kørt af sporet. Vi må have nogle klare retningslinjer, der sikrer gennemsækelighed i kommunernes administration af området. Og vi må sikres en ro på området, så det bliver muligt at fokusere på indhold og udvikling.

I disse eksamenstider kan man jo sige, at regeringen, KL og kommunerne ikke bare er dumpet i deres håndtering af det specialiserede sociale område. De ville slet ikke have fået lov til at gå til eksamen på grund af urent trav. Hvis de skal gøre sig håb om en reeksamen, bliver de nød til først at vise god vilje.

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEV'S LANDSFÖRMAND

NY UNDERSØGELSE DOKUMENTERER
MASSIV AFSPECIALISERING:

Et kæmpe socialpolitisk tilbageskridt

*Ny undersøgelse fra Socialpædagoger-
nes Landsforbund dokumenterer, at
det sociale område er udsat for massiv
afspecialisering. Taksterne går amok,
og opbygget ekspertise går tabt.*

*- Det er temmelig ulykkeligt, det der
sker lige nu. Kvaliteten i tilbuddene
skrider, og fagligheden bliver mindre.
Det er vanvittigt, udtaler forbunds-
formand Kirsten Nissen*

Hvis en kommune har mange udenbys borgere på sine sociale tilbud, kan de have en økonomisk fordel i at skubbe så mange administrative udgifter ud af rådhuset og over på de enkelte institutioner, da udgifterne så bliver finansieret af kunder udefra

Claus Wendelboe, analysechef Socialpædagogerne, til Ugebrevet Mandag Morgen

En dugfrisk undersøgelse udarbejdet af Socialpædagogernes Landsforbund dokumenterer, at det specialiserede sociale område er offer for kraftig afspecialisering. Hertil kommer, at flere kommuner er begyndt at skrue taksterne på beboerpladser voldsomt op.

- Vi er vidne til en total udhuling af det specialiserede tilbud, siger forbundsformand Kirsten Nissen fra Socialpædagogernes Landsforbund.

- Kommunerne hjemtager deres borgere i stedet for at lade dem blive på højt specialiserede institutioner. Man tænker økonomitænkning. Teknokraterne har taget over, siger Kirsten Nissen.

Indtil for få år siden havde de nu nedlagte amter ansvaret for at drive langt de fleste specialiserede sociale tilbud i Danmark, men det ansvar overgik til kommunerne i 2007 i forbindelse med strukturreformen. Her gav den daværende indenrigsminister Lars Løkke Rasmussen kommunerne mulighed for at overtage driften af de mange forskellige institutioner og sociale tilbud.

DE TOMME PLADSERS PRINCIP

Ifølge Ugebrevet Mandag Morgen valgte kommunerne i første omgang at sluge 80 procent af samtlige sociale tilbud, og siden har de løbende overtaget endnu flere. Kommunerne fik også myndigheds- og finansieringsansvar for hele området.

Ikke en klog beslutning, hvis man spørger Kirsten Nissen, der har fået sine værste forudannelser opfyldt i forbindelse med strukturreformen.

- Når du går fra store enheder, som amterne var, med et stort befolkningsgrundlag til et mindre befolkningsgrundlag, så bliver det sværere at opretholde en specialisering. Det er undersøgelsen også et klart bevis på, udtaler Kirsten Nissen.

Ifølge undersøgelsen føler en tredjedel af lederne pres fra hjemkommunen til at tage flere målgrupper ind på institutionerne. Og en tredjedel af lederne peger på, at de må tage flere målgrupper ind, da der i mindre grad er efterspørgsel på deres tidligere specialiserede kompetencer.

- Det er de tomme pladsers princip. Er der en plads ledig, så putter vi en bruger ind dér, også selv om personens profil slet ikke passer til stedet. Der sker altså en kæmpe sammenblanding af målgrupper, siger Kirsten Nissen, der samtidig påpeger en tendens til, at kommunerne – i stedet for at flytte borgere til et højt specialiseret tilbud i en anden kommune – hjemtager til egne pladser for at spare penge.

INGEN INDIVIDUEL VURDERING AF BEHOV

Undersøgelsen understøtter Kirsten Nissens udsagn: En tredjedel af lederne

Særligt om økonomien: Udgifterne steget med fem milliarder kroner

Udgifterne til det specialiserede sociale område er steget med fem milliarder kroner siden strukturreformen for tre år siden. Området tegner sig således for halvdelen af de samlede overskridelser. Ugebrevet Mandag Morgen skriver, at det delvis er borgmestrenes egen skyld, da de regner en del ekstra administrative omkostninger ind i den pris, de giver, når de sælger pladser på bo- og behandlings-tilbud på tværs af kommunegrænserne.

Undersøgelsen fra Socialpædagogernes Landsforbund viser, at de sociale tilbud, der har øget taksterne de seneste tre år i træk, i snit har 58 procent borgere fra andre kommuner. Af de tilbud, der ikke har haft takststigninger, er der kun 36 procent borgere fra andre kommuner.

Kilde: Ugebrevet Mandag Morgen, "Status på det specialiserede sociale område – en survey 2010", Socialpædagogerne.

- Det er de tomme pladers princip. Er der en plads ledig, så putter vi en bruger ind dér, også selv om personens profil slet ikke passer til stedet

Kirsten Nissen, formand for Socialpædagogernes Landsforbund

på børn- og unge området har oplevet hjemtagning af deres børn og unge siden 1. januar 2007. For samtlige ledere er tallet 20 procent.

Kirsten Nissen er ikke synderligt overrasket.

- Vi har længe hørt på vandrørerne, at kommunerne klumper borgerne sammen i egne tilbud. Jeg hæfter mig ved, at mere end 30 procent af lederne peger på, at muligheden for at oppebære ekspertise på de små faglige områder bliver svækket på den her måde. Og så ryster det mig, at der i mere end 40 procent af tilbuddene ikke sker en individuel vur-

dering af beboernes behov i forbindelse med tildeling af ydelser. Det er altså et lovkrav, siger Kirsten Nissen.

Ifølge forbundsformanden laver kommunerne omvendt alt for generelle og ufokuserede "pakkelsninger", der på ingen måde er skræddersyet den enkelte borger.

- Det er faktisk temmelig ulykkeligt, det vi ser nu. Den store faglighed, der var indenfor det specialiserede område, den er røget, og de mennesker, der har brug for et højt specialiseret tilbud, de får det slet ikke. Og så er det jo, at vi ser det her kæmpe kvalitetsskred, udtaler

en forarget forbundsformand, der synes kommunerne svigter – også folk med udviklingshæmning.

- Der tegner sig et billede af kommuner, der tror, alle udviklingshæmmede har samme behov, og så får de den berømte "pakkelsning". Der er tale om et kæmpe socialpolitisk tilbageskridt, vi er vidne til, siger Kirsten Nissen, der har svært ved at skjule sin harme:

- Jeg synes, det er en sørgelig situation. Jeg bliver indigneret over, at man kan tillade sig at behandle handicappede på den her måde. Stakkels socialpædagog der skal arbejde sådan et sted med så

mange målgrupper. Det kan hun jo ikke gøre på samme forsvarlige vis, som hvis hun var i et specialiseret tilbud.

KOMMUNERNE SNYDER HINANDEN

Kirsten Nissen nævner desuden, at regeringen med støtte fra Dansk Folkeparti netop har vedtaget en lov, der pålægger den oprindelige bopælskommune at betale og beslutte tiltag, der vedrører den voksne handicappede og andre udsatte grupper, når de flyttes til et socialt tilbud i en anden kommune. Ugebrevet Mandag Morgen skriver i den forbindelse, at "flere iagttagere mener, at mange borgmestre vil bruge de nye rettigheder til at hive deres borgere hjem til kommunens egne tilbud for at spare penge". Kirsten Nissen kalder særloven for "vanvittig".

- Det er fuldstændig vanvittigt at lave den særlov. Hvad er meningen? Det er jeg forarget over. Vi har skrevet til ministeren, men det eneste hun svarer tilbage er, at det handler om "en bedre ressourceudnyttelse". Men det er jo fordi, kommunerne ikke stoler på hinanden. De snyder hinanden, siger Kirsten Nissen, der håber på mere forpligtende aftaler kommunerne imellem, så man tænker mere på den enkelte borger end på kommunekassen.

- Man skal ikke tro, man kan være selvforsynende. For det er dét, kommunerne gør. Man tænker økonomitænkning. Teknokraterne har taget over. Ikke dem, der har den faglige ekspertise, slutter Kirsten Nissen af.

LEV ville gerne have haft en leder fra en af de deltagende institutioner til at medvirke i artiklen, men det kunne beklageligvis ikke nås før deadline.

Status på det specialiserede sociale område – en survey 2010

Socialpædagogerne har netop offentliggjort Danmarks hidtil største undersøgelse af sin art på det specialiserede sociale område. 522 ledere fra blandt andet døgninstitutioner, sociale botilbud og krisecentre har deltaget i undersøgelsen.

HOVEDKONKLUSIONERNE ER:

- At der er klare tegn på afspecialisering
- Knap 1/3 siger, at muligheden for at opbevare ekspertise på små faglige områder er svækket
- 1/3 af lederne oplever pres fra hjemkommunerne til at tage flere målgrupper ind, og de giver udtryk for, at udvidelsen af målgrupperne ikke sker på baggrund af faglige hensyn
- På mere end 40 procent af tilbuddene sker der ikke eller kun til dels en konkret individuel vurdering af beboernes behov i forbindelse med tildeling af ydelser
- At kommunerne i høj grad forsøger at blive mere selvforsynende, når det handler om sociale tilbud til deres borgere
- Udgifterne til det specialiserede sociale område er steget med fem milliarder kroner siden strukturreformen for tre år siden. Her dokumenterer undersøgelsen blandt andet, at borgmestrene har flyttet en række administrative omkostninger ud på de enkelte institutioner. På den måde kan de skrupe prisen op for institutionens pladser
- 70 procent af lederne oplever, at de i ringe grad eller slet ikke har indflydelse på takstens størrelse

Læs hele undersøgelsen på www.sl.dk

Kilde: "Status på det specialiserede sociale område – en survey 2010", Socialpædagogerne.

Status på det specialiserede sociale område – en survey 2010

Hatten af for **K L A P**

Landsforeningen LEVs projekt omkring unge og ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov, også kendt som projekt KLAP, er fortsat inde i en god udvikling. Projektets tre konsulenter arbejder målrettet på at hjælpe med videreudvikling af uddannelsesplaner og er fortsat behjælpelige med at finde egnede praktikpladser, hvor unge kan afprøve, om det nu også er sagen at arbejde i en Brugs, på den lokale ride-skole eller i byggemarkedet.

EN IMPONERENDE STATISTIK

KLAP-projektet har en imponerende statistik. I løbet af de 14 måneder, projektet har kørt, har mere end 2000 mennesker været i kontakt med projektet. Så godt som alle ungdomsuddannelsesvejledere, der har med udviklingshæmmede at gøre i Jylland og på Fyn, har fået tilbudt et sparringsforløb om, hvordan uddannelsesplanerne for unge udviklingshæmmede kan blive endnu bedre, så de også rækker ud i fremtiden.

For nogle har det betydet, at muligheden for job med løntilskud er blevet en realistisk mulighed. KLAP har været direkte involveret i mere end 100 uddannelsesplaner og godt 50 praktikforløb. Det har aldrig været tanken, at KLAP-konsulenterne skulle fungere som problemløser, når forældre og den unge var kommet på kant med systemet, men også her har KLAP-konsulenterne gjort en forskel.

FORSAT UDVIKLING AF NYT MATERIALE

Projekt KLAP har hen over foråret skrevet en række nye foldere. Heri kan man finde oplysninger om, hvordan man kan komme i gang med et job med løntilskud, hvordan en praktikplads oprettes, og hvordan en praktikaftale med en virksomhed kan se ud. Alle folderne kan downloades fra www.projektklap.dk

SOMMERFERIE

Projekt KLAP holder sommerferie fra 28. juni til 30. juli. I denne periode henvises der til Landsforeningen LEV på 3635 9696 eller pr. mail. lev@lev.dk

Det handler om at have en drøm
– hvad er **din drøm?**

K L A P

De glemte Søskende

Det kan være svært at have en bror eller søster, der er udviklingshæmmet. Man kan let føle, at man står bagerst i køen, når mor og far deler ud af opmærksomheden

Helene og Kirstine
med far, mor og lillebror

"Jeg kan godt forstå, at mor og far skal bruge mere tid med min søster eller bror, men derfor kan jeg godt blive ked af det alligevel."

Sådan oplever mange børn det at have en søster eller bror, der er udviklingshæmmet. Det forklarer Kurt Rasmussen, der er familierapeut og socialpædagog. Han har i mange år arbejdet med familier, der har handicappede børn, og har i 15 år afholdt søskende-kurser på Brogården ved Middelfart - Brogården er en afdeling af Pindstrup Centret.

Kurt Rasmussen understreger, at alle forældre og alle børn er forskellige, og at der derfor ikke er to familier, der har de samme problemer. Men der er alligevel nogle fællestræk for familier med handicappede børn. Søskende til handicappede børn føler ofte, at de står bag i køen, når mor og far deler ud af opmærksomheden. Den handicappede bror eller søster fylder meget, og børnene kan føle, at der er mindre plads til dem selv i familien.

MINDRE TID TIL MIG

- Man kan føle, at det er pinligt eller føle sig tilsidesat, siger 16-årige Helene Elsig Dalgaard, hvis et år ældre storesøster Kirstine har Downs Syndrom. Helene og Kirstine har altid haft et meget tæt forhold, og Helene understreger, at hun er rigtig glad for sin søster. Men hun fortæller også, at det til tider har

været svært at have en søster, der er udviklingshæmmet.

- Det er meget forskelligt fra at have ikke-handicappede søskende, siger Helene, der også har en lillebror på ti år. Kirstine har fyldt meget i familiens liv, og Helene fortæller, at der for eksempel var en periode for et par år siden, hvor Kirstine havde svært ved at gå i seng, og forældrene brugte rigtig meget tid på hende om aftenen. Det gav mindre tid, hvor Helene kunne være sammen med sine forældre, og det har nogle gange været hårdt.

- Men min mor og far har været gode til at huske mig og min bror, siger Helene. Hun fortæller, at hun har sagt det til sine forældre, hvis hun har følt, at de ikke havde tid nok til hende.

SES, HØRES OG ANERKENDES

Det skal man også, forklarer familierapeut Kurt Rasmussen. Og forældrene skal lytte til deres ikke-handicappede barn og anerkende dets behov og følelser. Også selv om det er svært at acceptere, at barnet føler sig udenfor, eller at det er jaloux og vred på sin handicappede bror eller søster.

- Nogle forældre tror, at de skal løse problemet, men det er ikke altid, at de kan det, for det er ofte krævende at have et udviklingshæmmet barn. Men de skal tage det alvorligt. Det, der reparerer, er, at man bliver set, hørt og

anerkendt. At man bliver taget alvorligt, siger Kurt Rasmussen. Han forklarer, at det kan gå ud over barnets selvfølelse, hvis dets følelser og oplevelser ikke bliver anerkendt.

- Hvis man har det af helvede til og er i tvivl, om det er okay at have det sådan, så går det ud over selvfølelsen. Det er den, der gør, at vi kan finde vej i livet. Og den har vi, fordi vi er blevet accepteret og anerkendt, siger Kurt Rasmussen.

- Det er i orden, at du synes, at din søster eller bror nogle gange er dum, og at du har lyst til at banke dem. Men du skal selvfølgelig ikke gøre det.

DE FORBUDTE TANKER

Familierapeuten fortæller, at det er normalt for børn at få "forbudte" tanker om deres handicappede søskende. De kan synes, at deres bror eller søster er besværlig eller pinlig.

- Nogle gange tænker barnet "gid han eller hun ikke var der!" om sin bror eller søster - og fortryder det så lige efter. Og så føler barnet skyld og skam, fordi det tænker, at det kan jeg ikke være bekendt, siger Kurt Rasmussen. Han fortæller, at en del er problemet er, at børnene tit er alene med de "forbudte" tanker og følelser.

- Mange børn kan snakke med deres venner og kammerater om næsten alting, men ikke om det her - for der er

ingen genklang. Andre børn har det ikke på samme måde med deres søskende, siger han.

Helene Elsig Dalgaard kender godt til at synes, at hendes storesøster opfører sig pinligt. For eksempel kan Kirstine finde på at lave en scene, når familien er ude at købe ind.

Helene kan også få dårlig samvittighed over ikke at være der nok for sin søster. Da Helene og Kirstine var små, var de meget tæt knyttet, men da de blev ældre, begyndte de at vokse fra hinanden. Det sker for alle søskende, men det er alligevel anderledes, når ens søster er udviklingshæmmet, fortæller Helene.

- Jeg begyndte for eksempel at kunne se film med undertekster, men hun så stadig Disneyfilm. Og da jeg var 12-13 år sagde jeg til min mor, at vi skulle have hver vores liv, fortæller Helene.

Hun har altid været meget beskyttende overfor sin storesøster.

- Jeg er øm over for hende på en anden måde end overfor min lillebror. Jeg får også mere dårlig samvittighed. Det får jeg også nu. Vi går på hver vores efterskole, og vi snakker ikke så meget sammen mere. Jeg har altid taget meget ansvar, men det skal man også passe på med, siger Helene.

PLADS TIL ALLE

I en familie med et udviklingshæmmet barn lider både forældre og søskende afsavn, og de kan have brug for at være sammen, uden at det handicappede barn fylder for meget. Det kan de for eksempel gøre ved at arrangere, at barnet bliver passet engang imellem.

- Det vi ofte finder ud af, når jeg taler med familierne, er at justere lidt, så der er mere plads til forældrene og de ikke-handicappede søskende, fortæller Kurt Rasmussen.

- Men det er ofte svært for forældrene at acceptere, at det er det bedste. Holdningen er jo, at man skal kunne passe sine egne børn, og forældrene oplever, at det er pinligt og tabubelagt, at de er nødt til at få barnet passet.

- Da jeg var yngre, var min søster i plejefamilie en weekend om måneden og en dag om ugen. Det var helt vildt godt, og det var der brug for. Som søskende er det godt at have sine forældre på enehånd, siger Helene.

Selv om det ikke altid har været let med en søster, der har Downs Syndrom, ville hun ikke have haft det anderledes. Og med tiden er det også blevet nemmere: - Vi er jo begge to blevet ældre, og både Kirstine og jeg har lært en masse, siger Helene Elsig Dalgaard.

Du er ikke alene

Søskende til udviklingshæmmede får tit meget ud af at tale med både ligesindede og professionelle. Det handler om at spejle sig i andre, dele erfaringer, og få ny viden og inspiration.

HER ER TO TILBUD:

- Pindstrup Centret afholder Søskendekurser for forældre og søskende til børn med handicap, med fokus på erfaringsudveksling og problemløsning. Læs mere på www.familienet.dk
- Familierapeut og socialpædagog Kurt Rasmussen laver forløb for enkeltpersoner og familier. Læs mere på www.kurtr.dk

LÆS OGSÅ:

- Socialt Udviklingscenter SUS har lavet denne hjemmeside om søskendeproblematikken: www.soeskendefokus.dk

2010 er
Landsmødeår!
Temaet er FNs
handicapkon-
vention

Landsmødet 2010

FNs handicapkonvention er en menneskeretskonvention, som skal sikre de grundlæggende menneskerettigheder for mennesker med funktionsnedsættelser. Konventionen, der blev vedtaget af FNs generalforsamling i slutningen af 2006 og senere ratificeret af den danske regering, vækker forhåbninger og forventninger for mange. Konventionen skal sikre, at mennesker med funktionsnedsættelse ikke diskrimineres. Konventionen er opdelt i en række artikler, som dækker de forskellige livsområder m.v. Det store spørgsmål er, hvad kan vi bruge FNs handicapkonvention til?

Landsmødet holdes i weekenden den 2. og 3. oktober på Hotel Scandic i Kolding og skal være et forum for medlemmerne. Landsmødeudvalget vil specielt vinkle konventionen i forhold til kvaliteten i den offentlige sektor. Målet er at give landsmødets deltagere indsigt i og redskaber til at bruge handicapkonventionen på det landspolitiske niveau, såvel i kredsene og tilsluttede foreninger. Og måske også i den enkelte familie. Derfor er landsmødeudvalgets ambition, at landsmødet skal være handlingsorienteret. Landsmødet skal ikke munde ud i tykke rapporter.

Der arbejdes på et program, hvor vi om lørdagen bliver klogere på:

- ✳️ **Hvad har vi fået med konventionen.** Det vil ske ved en juridisk ekspert.
- ✳️ **Erfaringerne fra Sverige, hvor man i modsætning til Danmark har gennemgået og konsekvensrettet lovgivningen, så den er i overensstemmelse med FNs handicapkonvention.** Hvad har det betydet? Oplæg ved én fra vores svenske samarbejdspartnere.
- ✳️ **Endeligt slutes lørdagen af med en paneldebat, hvor inviterede politikere vil diskutere, hvordan de synes, vi behandler handicappede og deres familier i Danmark, og om vi er i overensstemmelse med konventionen.** Det vil bl.a. ske ud fra sager, der er kommet ind via LEVs rådgivning. (Sagerne er naturligvis anonymiserede). Georg Metz, der selv er en dreven debattør, vil stå for at styre paneldebatten.

Efter den traditionelle "morgenkvik" vil vi om søndagen dykke endnu dybere ned i, hvad og hvordan vi kan bruge handicapkonventionen. Det sker i en række workshops med emner som f.eks.:

- ✳️ **Hvordan kan FNs handicapkonvention indarbejdes i den kommunale handicappolitik.**
- ✳️ **Boliger**
- ✳️ **Uddannelse**
- ✳️ **Mennesker med meget begrænset kommunikation**

Endeligt program udsendes meget snart til kommunekredsene og de tilsluttede foreninger. Hver kommunekreds får ifølge vedtægterne det antal pladser til landsmødet svarende til det antal delegerede, man har på Repræsentantskabet. Dvs. én plads pr. kommunekreds og tilsluttet forening. Medlemstallet udløser ekstrapladser, hvilket der vil blive redegjort for i den invitation, der sendes ud. Derudover kan kredsene og de tilsluttede foreninger deltage med flere personer for egen regning.

Landsmødeudvalget består af Ejvind Wilms, Lars Surrow, Tonny Mortensen og Lars Fløe Olsen. Desuden er Sytter Kristensen inddraget i arbejdet. Fra LEVs sekretariat bistår Stig Christensen.

Kommunikation udtrykt ved følelser

Ny avanceret teknologi har sat gang i en ny epoke i arbejdet med børn uden talesprog. Men det handler stadig om kommunikation

Det er onsdag morgen i 2.v. på Strandparksskolen, og skoledagen skal til at begynde. Fire af klassens fem elever er mødt, og så snart de praktiske gøremål ved mødet med skolen er overstået, sidder vi omkring det store ovale bord midt i klasseværelset. Hver elev har sit eget personlige kommunikationshjælpemiddel og er klar til mødet med de andre børn og de voksne.

For der er i virkeligheden tale om at blive mødt, ikke et mekanisk navneopråb for at tilfredsstille mødeprotokollen. Nej, det handler om, at man bliver mødt som en person, der er mere end velkommen. Der synges om og med en, som var det fødselsdag.

Han skal vide, at kommunikation handler om at blive hørt, så en af klassens medhjælpere sættes i gang med at lave popcorn i klassens mikroovn og finde en kakaomælk

SÉBASTIEN OG ALLE DE ANDRE

Eleverne i 2.v. har ikke et aktivt talesprog, og hvis man skal beskrive dem, som man umiddelbart ser dem, så er det børn med multiple funktionsnedsættelser, der alle har behov for hjælpemidler. Men de ser nok mere sig selv som *Sébastien*, *Julius*, *Sophia* og *Maleeha* end som en diagnostisk konstruktion.

Jeg besøger klassen, fordi man her arbejder med og afprøver helt nye kommunikationshjælpemidler i form af computere, der er avancerede talemaskiner, og som rent faktisk lukker verden op for det enkelte barn.

Klassens to lærere Kaja Kristensen og Anne Grethe Engel arbejder henholdsvis

med Sébastien og Julius, og jeg får lov at være med. Senere på dagen taler vi om arbejdet med kommunikation.

POPCORN OG KAKAOMÆLK

Sébastien har fået en ny avanceret computer. Han er vild med computeren i forvejen, så motivationen mangler

ikke. Han viser mig sin computer, hvor han med en let berøring på skærmen kan guide sig igennem de programmer, som han sammen med klasselærerne og forældrene har fået lagt ind. Programmerne handler om noget, der er vigtigt for ham.

Han starter med at trykke på popcorn og lige efter på kakaomælk. Man må tage

kommunikation alvorligt her i starten, ikke noget med om det er usundt. Han skal vide, at kommunikation handler om at blive hørt, så en af klassens medhjælpere sættes i gang med at lave popcorn i klassens mikroovn og finde en kakaomælk. Senere kan han måske forvente, at han nok bliver hørt, men at tørst også kan slukkes med andet end kakaomælk. Men når man har valgt netop disse lækkerier, så skyldes det, at de tidligere har kunnet motivere ham til at tage et nyt lille skridt.

Jeg spørger Sébastien, om han vil fortælle mig om, hvad der interesserer ham. Jeg får hurtigt hans billeder fra ferien med familien i Caribien at se og høre, for det er jo primært en talemaskine. Jeg sniger mig til at se og høre, at han elsker Mozart, børnesange og at spille musik, for det kan man også på computeren. Jeg kan se, at han har en database med billeder og tale af stort set alt, hvad der er omkring ham, og endda en samling små videofilm.

COMPUTEREN DER FIK LOV AT OVERLEVE

Da Julius startede i klassen for lidt over halvandet år siden, kunne der ikke stå noget som helst fremme. ALT blev revet, fjernet og smidt ned på gulvet. Klassens elskede computer røg ved et splitsekunds uopmærksomhed også på gulvet.

Kommunikation Kommunikation Kommunikation

Julius kunne heller ikke have et bord på sin kørestol, fordi han hele tiden flåede i den for at få den af igen.

Anne Grethe Engel fandt derfor på at konstruere en plade, der skulle ligge på bordet på hans kørestol. På pladen kunne man sætte ting fast med velcro. Da Julius blev præsenteret for pladen, flåede han som ventet tingene af, og kylede dem gennem klassen. Hver gang han gjorde det, blev der klappet og juhuget, og han fik ros.

Det var den første konkrete opgave, han fik, og den tog udgangspunkt i det eneste, han tilsyneladende kunne: At smide al ting på gulvet. Man må sige, at han løste opgaven, men han fik ikke mulighed for at smide selve pladen på gulvet, og han "glemte" næsten at prøve at få selve bordet af. Efter to gange prøvede han ikke længere at få sit bord af. Nu havde han pludselig en forventning om, at der ville ske noget godt, så man gav ham en serie af opgaver med andre ting, han kunne hive af, ved hjælp af kontakter der udløste krokodiller og fisk osv. Så han var med til at skabe sit eget univers. Derefter fik han en talemaskine (der absolut ikke måtte smides på gulvet),

hvor lyde, han godt kunne lide, var lagt ind (fløjten, prutten, pruste, klodser der vælter m.m.). Langsomt kom han ud af vanen med, at alt skal væk. Han fik anerkendelse og syntes, det var spændende at skabe lyde og bevægelser.

Da jeg møder Julius arbejder han på en stor computerskærm. Den er ret ny, og han skal lære, at når han trykker på skærmen, så sker der en masse spændende. Det er de mest fantastiske fraktale billeder, der vælter indover skærmen, når han arbejder med fladen, og lydene bringer erindring om legelandets særlige lyde.

AT BLIVE HØRT OG SET

Hvad anser I for det vigtigste i arbejdet med klassens elever, spørger jeg Kaja Kristensen og Anne Grethe Engel. Kaja svarer, at det vigtigste først er kommunikation, herefter handler det om samspillet mellem børnene og endelig samspillet mellem børnene og de voksne – og i den rækkefølge. Det udvikler os som

mennesker, at vi har noget sammen med andre, at vi kan sætte gang i noget i livet og få respons. Det handler om følelsen af at være en person, at have selvværd der vokser. Det handler først og fremmest om at blive hørt og set.

Det udvikler os som mennesker, at vi har noget sammen med andre, at vi kan sætte gang i noget i livet og få respons

Anne Grethe fortæller, hvor vigtigt det er, at rummet omkring eleverne er "kommunikativt". For eksempel er toiletet fyldt med billeder, der gør det sjovt at være der, og som giver anledning til en snak, når man nu en gang skal være der og have hjælp.

DER ER VIST NOGET, DU HAR GLEMT!

Da vi startede dagen, så jeg, at nogle af børnene havde en lille bog med billeder og tekst. Maleeha slår op på siden med billede af en talemaskine, kigger læreren dybt i øjnene. "Der er vist noget, du har glemt", synes hun at sige. Så talemaskinen bliver hentet, og Maleeha trykker omgående på "noget at drikke". Det kan være mangetyding, og skal være det, for det kan jo handle om en anden, der er

Nu ved hun noget mere om begrebet at være ked af det – men det tog tid, som næsten alt der arbejdes med i klassen. I dag var noget af det første, hun pegede på, "hest", mens hun sagde en prr-lyd. Klynkelyd og prr er blevet kommunikative begreber

tørstig, eller noget derhjemme, hun har smagt.

Sophia bruger sin udpegningsplade meget. For eksempel har hun i et stykke tid hver dag trykket på "ked af det" for at få lærerens reaktion på, hvad det er at være ked af det. Nu peger hun selv på tasten og siger en klynkelyd med et smil over hele ansigtet. Nu ved hun noget mere om begrebet at være ked af det – men det tog tid, som næsten alt der arbejdes med i klassen. I dag var noget af det første, hun pegede på, "hest", mens hun sagde en prr-lyd. Klynkelyd og prr er blevet kommunikative begreber.

SAMSPILLET MELLEM BØRNENE

Kaja og Anne Grethe fortæller, at de må arbejde meget intenst med at bringe et samspil mellem børnene. De er overbevist om, at meget af det, man lærer som barn, sker i samspillet med andre børn. Det kan være en fare i specialundervisningen, at der kan skabes et for stort fravær af, at børn eksperimenterer og får nye erfaringer ved at se og gøre noget sammen med andre børn.

I dag blev Sébastien meget optaget af, hvad Julius lavede på den store skærm,

der tryllede de mest fantastiske billedbevægelser frem akkompagneret af spændende lyde. Der var ingen tvivl om, at Sébastien lurede noget af, han ellers ikke havde erfaret ved kun at være sammen med Kaja.

FØLELSER ER INTAKTE

Fra morgenstunden blev jeg ramt af en følelse af "rørthed" på Strandparks skolen. Det skyldtes, at kommunikationen i høj grad var udtrykt ved følelser. Man ved, at for børn med svære handicap er det ikke ualmindeligt, at deres følelsesliv er helt intakt. Kan du ikke udtrykke dig kognitivt, kan du udtrykke dig med følelser. Det er det, man er opmærksom på her. Man venter ikke altid på et konkret svar, som man normalt ville vente på, men tager udgangspunkt i det, barnet udtrykker – det kan være, at glæden er vigtigere end det svar, vi forventer.

- På en måde, siger Kaja, så er barnet med til at sætte en dagsordenen for det, vi kommunikerer om. Hermed skaber vi et kommunikativt rum, hvor vi kan meget mere sammen.

Da Julius udløser et fyrværkeri af billeder og lyde, kommer jeg spontant til

at udtrykke forundring, forbavselse og stor glæde, så det er hørligt. Han svarer mig med en stor vild glæde. Her var der noget, han havde gjort, som var stort – han blev hørt og set.

Der hvor børnene er interesseret, der hvor de viser aktiviteten glæde og begejstring – der er der noget, vi skal have mere af, siger Kaja og Anne Grethe.

DEN FREMTIDSSIKREDE TALEMASKINE

Den nye computer-talemaskine kan faktisk "tale til" alt, ikke kun til dig og mig. Den kan tænde for dit TV, dit musikanlæg, åbne dine vinduer, læse dine breve og e-mails op, tegne og male. Mulighederne er uanede.

Det er en ny epoke i arbejdet med børn, der tidligere blev anset som værende sat helt udenfor, der nu arbejdes med. Med de nye computere, man jo har med sig, kan de landvindinger, der tages, blive som en del af ens historie. Ingen behøver gætte sig til, hvem man er, eller lave en særlig konstruktion, man kan puttes ned i. Computeren fortæller om al den kompetence, som barnet har udviklet.

700 atleter med udviklingshæmning havde i den sidste weekend i maj indtaget Næstved til den 3. Special Olympics Festival.

Special Olympics Idrætsfestivalen er mæser af sport, livsglæde, socialt fællesskab og endda "knivskarp" konkurrence om at kvalificere sig til Special Olympic Summer World Games, der afholdes i Athen i 2011.

Ved idrætsfestivalen 2010 kunne man deltage i bowling, atletik, badminton, golf, boccia, bordtennis, fodbold, hockey/floorball, judo, ridning, håndbold, gymnastik og svømning.

30 atleter blev på præstationerne i Næstved udtaget til Special Olympics World Summer Games i Athen.

SPECIAL OLYMPICS

FOTO: BO EJSTRUP/
SPORTSFOTO ■

Sundhedsprofiler er med til at give de første synlige resultater af LEVs satsning på øget sundhed blandt mennesker med udviklingshæmning på beskyttede værksteder

Sundhed er for alle

Arbejdet i LEVs SMUT-projekt – Sundhed, Motion, Udvikling og Trivsel – er kommet godt fra start. Et af hovedformålene med projektet er at afdække, hvordan den generelle sundhedstilstand er for udviklingshæmmede på beskyttede værksteder.

- Der er udarbejdet sundhedsanalyser for akademikere, lagerarbejdere, direktører osv., men vi ved ikke ret meget om, hvordan sundhedstilstanden er for mennesker med udviklingshæmning på landets beskyttede værksteder. Det forventer jeg, at SMUT-projektet vil være med til at ændre på, siger Torben Wind, sekretariatschef i LEV og projektleder på SMUT.

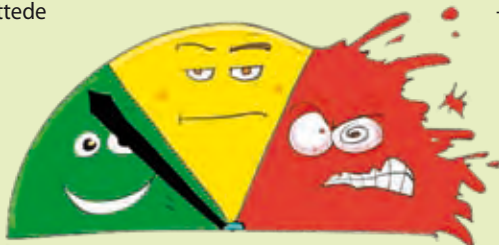
Om man er syg, om man har ondt eller om hjertet slår lidt vel hurtigt, det er nogle af de helt centrale emner i SMUT-projektet. I tiden op til sommerferien vil mange medarbejdere på de involverede værksteder få tilbudt en sundhedsprofil. En sundhedsprofil er en individuel vurdering af personens samlede sundhedstilstand og giver adgang til en dialog om, hvordan man selv kan tage ansvar for at forbedre sin livskvalitet og dermed øge sundheden.

Sundhedskonsulent Mimi Løn, ALECTIA, der er med til at lave SMUT-projektet, oplever en overvældende interesse blandt

medarbejdere på værkstederne for at tale om sundhed.

- Fra mit arbejde oplever jeg, at alle mennesker, uanset hvor de arbejder, har en interesse i deres egen sundhed. Tendensen har desværre været, at vi synes, det har været vigtigere at beskæftige os med eksempelvis direktørens sundhed end mennesker med udviklingshæmning på beskyttede værksted, siger Mimi Løn.

- Det her projekt viser, at vi skal tage alle mennesker alvorligt – folkesundhed er heldigvis ikke kun for de kloge og de rige.

SAMTALEN OM SUNDHED HAR MANGE ANSIGTER

At komme til en fremmed og tale om sin egen opfattelse af, hvor sundt et liv man lever, er svært for alle, men det kan hjælpe at få lettet hjertet.

- En af de første dage, hvor jeg var ude og lave sundhedsprofiler på et af værkstederne, var der en medarbejder, som var rigtig nervøs, da han skulle ind til sundheds-samtalen. Han fortalte, at han var meget tørstig og tit træt, så en medarbejder i bofællesskabet havde sagt, at han hellere måtte blive undersøgt for sukkersyge. Et prik i fingeren gav resultatet, der var ikke tale om sukkersyge. Jeg tror, det var det bedste, der skete for medarbejderen den

dag – tanken om at være syg havde fyldt urimeligt meget i hans sind, og efterfølgende havde vi en snak om, at han alligevel skulle undersøges af en læge, da man ikke altid skal være træt. For mig er det et eksempel på, at vi i hverdagen gør en forskel, siger Mimi Løn.

OPDAGET I TIDE

Sundhedsprofilerne er først og fremmest et dialogredskab mellem medarbejderen på det beskyttede værksted og sygeplejersken, men selvfølgelig er det også en screening. Ved sidste uges sundhedstest blev der således fundet medarbejdere med alarmerende højt kolesterolniveau og blodtryk. Disse medarbejdere kendte ikke symptomerne.

LET LÆST FOR ALLE

En af de nyskabende tanker i SMUT-projektet er, at hver medarbejder, der får lavet en sundhedsprofil, får sin egen internetprofil, hvor resultaterne af målinger og aftaler med sygeplejersken ligger. Internetprofilen er konstrueret ved hjælp af tegninger og symboler, sådan at rigtig mange har mulighed for at benytte den. Sundhedsprofilen bliver desuden udleveret i papirform efter samtalen.

Målet med let-læst udgaven af de individuelle målsætninger er at lette dialogen hjemme i bofællesskabet, så man kan tale ud fra papiret/skærmen i stedet for, at man skal kunne huske alt, hvad sygeplejersken fortalte. Det handler om at gøre det nærværende og skabe ejerskab hos den enkelte medarbejder på værkstedet.

FOTO: JESPER HEDEMANN ■

I forbindelse med Sølund Musik Festivals 25 års jubilæum i år er bogen "Musik og Kærlighed" blevet udgivet

Musik og kærlighed

Bogen, hvorfra billederne på disse sider stammer, er blevet til i et samarbejde mellem festivalens formand Lasse Mortensen og fotografen Jesper Hedemann. Teksten i bogen er lavet af den lokale Skanderborg forfatter Niels Vogel. Med til bogen hører en DVD med billeder og tekst oplæst af Frank "Megabody".

Billederne er samlet over flere års festivaler og afspejler den livsglæde, Sølund Musik Festival står for. Musik og Kærlighed kan bestilles på www.solundfestivalen.dk. Se flere fotos fra bogen på fotograf Jesper Hedemanns hjemmeside: www.jesperhedemann.dk

Mangler du en...

Boforsikring – Hændelsforsikring – Pensionsopsparing?

Så har HANDI Forsikringservice et tilbud, som er specielt tilpasset handicappedes behov.

HANDI Forsikringservice kan kontaktes på
tlf. 3635 9640/handi@lev.dk
www.handiforsikringservice.dk

HANDI
Forsikringservice

Alle skal have ret til omsorg!

Er det i orden, at børn ligger alene på sygehuset? Det mener en gruppe forældre ikke, at det er

Af Tanja & Jan Pedersen, janogtanja@dlgmail.dk
og Sara & Claus Johansen, cdj@censusrevision.dk

Vi er en gruppe forældre til både mentalt- og fysisk handicappede børn, der har valgt at kæmpe for bedre vilkår for vores børn og familier. Vi er alle blevet nødt til, af forskellige personlige grunde, at lade vores handicappede børn flytte på døgninstitution. Derfor står vi nu i den situation, at når vores dejlige børn bliver syge og må indlægges, eller de skal til undersøgelser/kontroller i sundhedssystemet, skal vi bruge vores ferie på dette eller trækkes i løn. Dette skal almindelige familier også, men vores børn kan være indlagt en gang om måneden i flere dage eller mere. Derfor mener vi, at vi bør være berettiget til at modtage tabt arbejdsfortjeneste for at kunne pleje vores syge børn, mens de er indlagt.

De sygeplejersker og læger, der skal passe vores børn, har ikke en chance for at forstå børnene

Vi har ikke ret til barnets 1. sygedag, omsorgsdage mv., når barnet er flyttet hjemmefra. Det lyder måske rimeligt, da institutionen jo skal passe barnet 24 timer i døgnet. Men sådan er realiteterne ikke ved indlæggelse.

Besparelser har gjort, at de fleste institutioner er nødsaget til at følge regelsættet i Serviceloven, som betyder, at de kører med ved indlæggelse, giver sygepersonalet besked om, hvad der er galt, hvilke behov barnet har, medicinering osv. og så kører de igen! Derfra er det sygehuset, der skal passe og pleje det handicappede barn.

De sygeplejersker og læger, der skal passe vores børn, har ikke en chance for at forstå børnene og derfor heller ikke for at hjælpe dem, uden at vi er der til at "tolke" vores børns signaler. Vi taler her om børn, der på udvik-

lingstrin ligger fra tre-ti måneder. Dvs. de er uden sprog. Eneste kommunikation kan være blink med et øje.

Som forælder til et handicappet barn lærer man at læse selv de helt bittesmå signaler, barnet sender. Man lærer, at barnets farve, lugt, lyd, oplevelser dagen før, anderledes vip med øjnene, ændringer i spasticitet, alt sammen har en mening. Og man tør bruge det, for man lærer at tro på sin mavefornemmelse, når man føler, der er noget galt.

Uden sine forældre eller andre kendte omsorgspersoner omkring sig, vil ethvert barn blive skræmt og utrygt. For dem er alt det, de finder tryghed i, revet fra dem. Og når man kalder, er der ingen, der forstår, om det her er et nødråb eller forsøg på at fortælle, at man har ondt, er sulten eller bare trænger til, at der kommer en og klemmer hånden på den der helt specielle måde, som alle, der normalt passer barnet, jo har lært.

Nogle vil reagere udadvendt, blive voldelige, bide, rive, skribe og derved forværre det, de faktisk er indlagt med. Andre vil trække sig helt tilbage, gå ind i sig selv og bare ligne en, der sover. Men uanset hvad, så skader det dem, og en tillid, der måske er brugt år på at bygge op, smuldrer totalt.

Samtidig står det i stærk kontrast til det sygehusvæsen, man som forældre møder, når man er indlagt, inden barnet flytter. Her kan man dårligt få lov at gå i kantinen og spise, for hvem skal så passe barnet imens? "Det har vi ikke ressourcer til", lyder det fra personalet.

Uden sine forældre eller andre kendte omsorgspersoner omkring sig, vil ethvert barn blive skræmt og utrygt

Fortsættes side 31 >>>

Selv lægerne melder ofte "hus forbi" og spørger os som forældre, hvad vi tror, der er galt med barnet, for vi kender det jo bedst.

Hvordan skal man som forældre kunne forsvare, at ens barn så skal ligge alene under indlæggelse, efter det er flyttet?

Det skal være muligt for institutionen og forældrene i samråd at dække barnet ind ved indlæggelse. De fleste forældre vil hjertens gerne være der for deres børn, men vi må også indse, at der er begrænsninger, når børnene er så ofte indlagt, som vores desværre er.

Men et samarbejde der gør, at forældre og institution sammen kan give barnet en tryk indlæggelse, uden at en familie skal lide store økonomiske tab, kan da ikke være et urimeligt krav.

Vi kan vælge at bruge ferie til at dække sygdom og sygehusbesøg. Men når antallet af disse for nogen løber op i flere måneder, så bliver det svært. Desuden synes vi heller ikke, at man som velfærdssamfund kan tillade sig, at en i forvejen presset familie ikke kan holde ferie. Det er blandt andet i ferierne, at vi har mulighed for at tilgodese vores raske børn, som i hverdagen må leve med en anderledes familieform. Ligeledes er det også i ferierne, man kan gøre noget ekstra for det anbragte barn – da de fleste institutioner ikke har økonomiske ressourcer til andet end den daglige rutine.

Der er mange gode døgninstitutioner i Danmark med personale, der gør det så super godt. Men det er jo ens allerkæreste – vores eget kød og blod. Vi skal turde stole på, at de kan lære alt det, vi selv har brugt år på, for at hverdagen for det enkelte barn fungerer så godt som muligt. Som forældre kan man nærme sig et almindeligt liv med arbejde, venner, glade søskende og samtidig få overskud til at nyde at være sammen med sit handicappede barn. Og barnet får hele tiden personer omkring sig, der kun vil hjælpe og give kærlighed, og som samtidig har overskuddet, uanset om barnet er sygt.

I bund og grund gælder det jo om at varetage barnets tarv, og det gør man bestemt ikke i Danmark, som det er i dag. Og det på trods af at man har underskrevet FN's handicapkonvention, hvor der udtrykkeligt står, at alle beslutninger skal varetage barnets tarv.

Ville I lade jeres børn ligge alene på sygehuset? Nej vel! Så hjælp os, så vores børn heller ikke skal.

SVAR FRA LEV

Tak for jeres brev. I rejser flere problemstillinger, som er meget velkendte og aktuelle ikke blot i LEV, men også i Danske Handicaporganisationer.

Reglerne i Serviceloven er udformet på baggrund af, at anbringelsen sker af omsorgsmæssige årsager. Men i jeres tilfælde sker den fordi, at den nødvendige støtte ikke længere kan ske i hjemmet alene. Forældre har oftest gennemgået tunge overvejelser inden beslutningen tages.

Udgangspunktet for svaret til jer er imidlertid de eksisterende regler i Serviceloven. Ved en anbringelse overtager en kommune i princippet ansvaret for barnet. Dette betyder, at forældrene ikke længere har det primære ansvar for børnene. Udgangspunktet er, at barnet ikke længere forsørges i hjemmet, og derfor har andre overtaget ansvaret. Det er derfor, at der ikke udbetales børnefamilieydelse, tabt arbejdsfortjeneste, bevilges handicapbil eller merudgifter mv.

Det skal være muligt for institutionen og forældrene i samråd at dække barnet ind ved indlæggelse

Serviceloven giver i særlige tilfælde mulighed for, at der kan ydes tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med indlæggelser af anbragte børn. Ankestyrelsen har udtalt (171-09), at en anbringelse ikke er ensbetydende med, at der ikke kan ydes tabt arbejdsfortjeneste ved barnets indlæggelse. Men det er en forudsætning, at der er klar sammenhæng mellem ydelsen af økonomisk hjælp og muligheden for at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn. Det er endvidere en betingelse, at hjælpen ikke ydes som en løbende forsørgelse.

Som reglerne er i dag i anbringelsessager, afhænger forældres mulighed for at få tabt arbejdsfortjeneste derfor af, om den er medvirkende til at sikre en stabil kontakt mellem barn og forældre. Og hvis forældre selv er i stand til at holde en stabil kontakt ved indlæggelser ved f.eks. at bruge ferie og afspadsering eller frihed uden løn, så er det ikke muligt at yde tabt arbejdsfortjeneste.

Danske Handicaporganisationer og dets medlemmer har i en årrække kæmpet for, at børn med handicap også blev tænkt ind i anbringelsesreglerne. Der blev for nylig afholdt møde med Socialministeriet om, hvordan DH og andre foreninger, som har anbragte børn i deres målgruppe, kunne forestille sig, at reglerne kunne ændres, således at de tager højde for anbringelser af børn med handicap.

Fortsættes næste side >>>

Samfundets norm i dag er, at langt de fleste børn ledsages under hospitalsindlæggelser af en "trygheds-person" (oftest far eller mor).

LEV undrer sig derfor meget over udmeldingen om, at døgninstitutioner blot afleverer børnene på hospitalet, og derefter efterlader dem her uden støtte. Vi vil meget gerne have kendskab til de institutioner, som gør dette, således at LEV kan rette henvendelse til driftsherren om fremgangsmåden.

Regionerne skal sikre, at alle patienter kan modtage den fornødne pleje. Dette er en del af sektoransvaret. Regionen skal sørge for, at de er i stand til at kunne løfte opgaven, herunder kommunikere med barnet. Spørgsmålet er, hvem der skal skabe tryghed for barnet, hvis der ikke er en omsorgsperson til stede. Eksempelvis

anbefaler Glostrup Hospital, at forældre følger deres børn, og Sygehus Vendsyssel anerkender, at indlagte børn kan have brug for ekstra tryghed og omsorg under og efter indlæggelse, samt at et barn har brug for forberedelse på indlæggelsen.

LEVs holdning er, at børn med handicap først og fremmest er børn og derfor har nøjagtigt de samme behov for nærhed, tryghed og en varm hånd på kinden, når smerten er størst. De har, som andre, brug for en voksen kendt person, som kan aflæse deres behov, smerte, angst og følelser. Disse børn har også ret til at blive forstået og hørt.

*Med venlig hilsen
Sonja Pelle Nielsen
LEVs rådgivning*

Betaling her og der og alle vegne

Af Birthe Eriksen, Hvidovre

Jeg skal bare have luft for min forargelse og vil gerne høre, om det bare er mig, der er gal på den, eller om andre også kender til denne ukritiske opkrævning til dette og hint, når bare det er vores udviklingshæmmede pårørende, som skal betale?

Min søn havde fødselsdag, og jeg kom forbi hans bolig, inden han skulle på arbejde (beskyttet værksted). På bordet lå to kuverter – på den ene stod 300,00 kr., og på den anden stod 125,00 kr. De skulle afleveres på værkstedet.

Jeg ringer til værkstedet for at høre, hvad det drejer sig om. Jo, Flemming har jo fødselsdag og det fejrer vi ved, at fødselaren giver alle morgenbrød – det betyder morgenmad til 40 personer og måske også til personalet.

Noget af en tradition. 40 gange om året sætter alle sig til det store morgenbord. Ja, måske flere gange såfremt også personalets fødselsdage fejres på samme måde. Det vil sige godt og vel hver anden uge. Ikke noget at sige til, at det kan være svært at holde vægten. De 125,00 kr. var til gavekassen – altså sådan at min søn kunne få en gave. Ja, han har selv sagt, han gerne vil være med i gavekassen. Jeg ikke bare tror, jeg ved, at han ikke kan gennemskue, hvad det betyder. Det er blandt andet en af grundene til, at han er i beskyttet beskæftigelse.

debat

Tonen på det specialiserede socialområde

Det Centrale Handicapråd (DCH) advarer mod tonen i debatten om det specialiserede socialområde. Vi risikerer et skred i menneskesynet, siger formand Ester Larsen

Af Ester Larsen, formand for Det Centrale Handicapråd

Det er krisetid – og tid til forhandling mellem staten og kommunerne om de kommunale budgetter. Regeringen har dekretet nulvækst i kommunerne, mens kommunerne svarer, at nulvækst især på det sociale område er en umulig ambition. Det har fået DCH til at sætte styringen af det specialiserede socialområde på dagsordenen:

I DCH konstaterer vi med beklagelse, at kampen desværre især føres på det specialiserede socialområde. Det vil sige de ydelser og den service, som retter sig mod børn og voksne med særlige behov. Det er for eksempel børn, som er anbragt uden for hjemmet på opholdssteder, bo- og dagtilbud til voksne med handicap samt specialundervisning og institutioner til børn med handicap. Det er en sårbar gruppe, som er uden ansvar og indflydelse på deres situation.

DCH konstaterer også, at retorikken er hård og unuanceret. Kommunerne har udpeget børn, der er anbragt uden for hjemmet, mennesker med alvorlige fysiske handicap og børn med behov for specialundervisning som særlige syndebukke, der tager penge fra de såkaldt normale borgere.

Som formand for Det Centrale Handicapråd må jeg råde vagt i gevær, når kommunerne lægger dette snit over for en række borgere, som har behov for hjælp. Mens andres kontakt til de kommunale ydelser begrænses sig til få, ganske vist vigtige dele af tilværelsen, er hele disse menneskers liv ofte lagt i hænderne på andre. Men desværre

må jeg notere mig, at man skelner på denne måde i kommunerne, og at retorikken er blevet tiltagende hård. Kommunale topfolk har for eksempel beskrevet det specialiserede socialområde som en "skadelig gøgeungeeffekt".

Det Centrale Handicapråd advarer derfor om, at denne retorik kan betyde et skred i menneskesynet. DCH minder om, at Danmark har underskrevet FN's handicapkonvention, som garanterer lige rettigheder og muligheder for alle, uanset handicap.

Det Centrale Handicapråd opfordrer endvidere Finansministeriet og KL til at lave en grundig analyse af den økonomiske udvikling inden for det sociale område og undervisningsområdet i forhold til mennesker med handicap.

Det Centrale Handicapråd peger derudover på, at Folketinget har fastsat nogle rettigheder for en gruppe medborgere, der har behov for hjælp og støtte. Derfor beder vi i DCH statsminister Lars Løkke Rasmussen, som minister for pressen og socialminister Benedikte Kiær, som koordinerende minister på handicapområdet, om at tage afstand fra den udgrænsende tone i debatten.

Regeringen bør medvirke til, at vi bevarer anstændigheden, selvom samfundet som helhed skal spænde livremmen ind.

Kommunerne har udpeget børn, der er anbragt uden for hjemmet, mennesker med alvorlige fysiske handicap og børn med behov for specialundervisning som særlige syndebukke

Tilgængelig kommunikation i Uganda

Mange kan være tilbøjelig til at fylde lange og indviklede ord på en sag for at lyde vigtig. Sådan er det også ofte hos LEVs samarbejdspartner i Uganda. LEV tog derfor en tegner med til en workshop i Uganda for at få budskabet frem på en ny måde

Tilgængelig kommunikation er nogle gange en by i Uganda. LEV har i hvert fald erfaret, gennem mange års udviklingsarbejde med og for mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende i det østafrikanske land, at man i UPACLED (LEVs samarbejdsorganisation) ofte taler og skriver hen over hovedet på dem, man vil i kontakt med. Det vil først og fremmest sige forældre til børn med udviklingshæmning.

Da LEV i maj var i Uganda i forbindelse med en workshop for UPACLEDs bestyrelse og personale om, hvordan de bedre får forældrene i tale, benyttede vi en ny metode – nemlig løbende illustrationer af de forskellige diskussioner og oplæg.

UPACLED sender ligesom LEV et medlemsblad ud flere gange om året. Men man skal huske på, at op mod halvdelen

af forældrene til udviklingshæmmede i Uganda ikke kan læse og skrive. Så det skrevne ord har sine begrænsninger.

Tegner/illustrator Lars-Ole Nejstgaard var derfor med i flyveren sammen med LEVs to ulandsmedarbejdere. Lars-Ole har tidligere arbejdet i LEV-sammenhæng med at illustrere på workshops, ligesom han har illustreret flere af LEVs pjecer. Så han kender til målgruppen.

EKSEMPLETS MAGT

Formålet med workshoppen var altså med eksemplets magt at vise, at UPACLED i forhold til forældre og andre pårørende kan kommunikere uden brug af ord. Og stadigvæk få det budskab ud, de gerne vil.

Blandt de diskuterede emner var diskrimination, overtro og myter, den tidlige

indsats og hverdags- og familielivet. Alt sammen noget som mange forældre oplever i deres hverdag. Dette blev eksemplificeret ved, at Lars-Ole Nejstgaard tegnede, mens der blev diskuteret.

Deltagerne blev ekstra udfordret, da de skulle forsøge at mime deres budskab i et lille skuespil.

Workshoppen var virkelig en øjenåbner for mange af deltagerne. Den lokale tegner, UPACLED fremover vil bruge i deres nyhedsbreve, deltog også i workshoppen, og i den sidste session lavede han tegningerne i en af grupperne. Disse tegninger fangede i høj grad den historie, gruppen gerne ville fortælle.

EBBERØD MUSIKFESTIVAL

Kom i rigtig god tid... så kan i få det hele med...og

I år er det 15. gang med
Ebberød Musikfestival
Jubiii.....

KL. 12.30

Tirsdagsensemblet

Spiller musik fra nær og fjern

KL. 14.30

Der var vist noget med en
trompet og en pige og en abe

KL. 16.30

Dræsinobanden

I husker måske den
sørgelige historie om Elvira
Madigan og Sixten Spare?

De 3
dejlige
klovner
fra:
"CIRKUS
LUNA"
underhol-
der i alle
pauserne.

KL. 18.30

Shaky Ground Family

Nalle

Seth

Michelle

Michelle Birkballe, Rock Nalle og den
amerikanske bluesguitarist Seth Walker giver
den gas med fru Olsen og Amanda og en hel
masse rock og rul.... Hold på hatten...

Tid: Onsdag den 11. august, 2010, fra kl. 12.00—20.00

Sted: Ved Ebberød Kulturhus, Sophie Magdelenesvej 9, Birkerød

Pris: Forhåndstilmelding kr.: 250.00. Ved indgangen kr.: 280.00

For at gøre ting nemmere vil vi gerne have jeres tilmelding inden d. 30-7-10
da vi i år sender festivalarmbåndene til jer.

Tilmelding: via vores hjemmeside: Ebberodkulturhus.dk

Tlf.: 45 81 47 50

-- dit sted --

Støt LEV

 støt dig selv

 støt udviklingshæmmede

Bliv medlem af LEV og få gratis rådgivning, kurser og viden om dit barns handicap, hvad du som forælder kan gøre for at hjælpe dit barn, og hvad du kan gøre for at hjælpe dig selv og andre familier med et udviklingshæmmed barn.

Vi tilbyder følgende typer medlemskaber:

Enkelt medlem	300 kr. pr. år
Enkelt u. blad	175 kr. pr. år
Parmedlem	425 kr. pr. år
Parmedlem u. blad.....	250 kr. pr. år
Pensionist/studerende	150 kr. pr. år
Pensionistpar/studerendepar	225 kr. pr. år
Pensionist/studerende u. blad.....	75 kr. pr. år
Livsvarigt medlem	3.500 kr.
Forening.....	800 kr. pr. år
Guldmedlem	5.000 kr. pr. år
Abonnement.....	300 kr. pr. år

Du kan melde dig ind i LEV ved at ringe på tlf. 3635 9696, sende en e-mail til lev@lev.dk eller direkte fra LEVs hjemmeside www.lev.dk

Tabt arbejdsfortjeneste

Regeringen vil sætte loft over det beløb, man kan få i tabt arbejdsfortjeneste for at passe sit handicappede barn i hjemmet. Det er et af forslagene i "genopretningspakken". På www.lev.dk kan du læse vores tema om tabt arbejdsfortjeneste, som i øvrigt løbende bliver udbygget.

God social praksis?

Af Alice Hasselgren, leder af LEVs børnetereapeuter

Servicestyrelsen, som er en del af Socialministeriet, har den opgave at sikre, at Folketingets socialpolitiske beslutninger bliver omsat korrekt og hurtigt til praktisk social indsats i kommunerne. Servicestyrelsen har udarbejdet en database med god social praksis – se www.godsocialpraksis.dk

Her kan man blandt andet læse:

"Det er godt, at kommunerne har fokus på forældrenes ressourcer og tilbyder dem uddannelse," siger socialminister Benedikte Kiær.

GODE HENSIGTER MED "GOD SOCIAL PRAKSIS"

Landsforeningen LEV ser det som en god og positiv udvikling, at Servicestyrelsen har sat fokus på "god social praksis" i kommunerne for familier med børn med handicap. I LEV får vi dog mange henvendelser i vores rådgivning fra forældre, som er ulykkelige og frustrerede over, at god social praksis ikke eksisterer i deres kommune.

Vi er derfor meget interesseret i at høre fra forældre til børn med udviklingshæmning fra hele landet. Fungerer de gode hensigter med god social praksis overfor forældre til børn med udviklingshæmning i kommunerne?

Skriv til os i et brev eller en mail og fortæl din historie om dine erfaringer med "god social praksis" i din kommune.

Alice Hasselgren kan kontaktes på: Tlf. 3635 9608, email: aha@lev

Foto: Johanna Ludvigsen

20 år med hænder og venner

At samarbejde og få øje på hinanden og sig selv gennem praktisk arbejde er en del af hverdagen på Det kreative Værksted i Malling. Det har det været siden starten for 20 år siden.

Der har været over 100 elever indskrevet i den tid, og de har været en del af Det kreative Værksteds mange emner, projekter, produkter og forestillinger. Værkstedet har lavet mange aktiviteter rettet mod det lokale samfund, og det har givet masser af positiv respons fra andre mennesker.

Læs mere om Det kreative Værksted og fødselsdagsaktiviteterne på www.detkreative.dk

Institut for Menneskerettigheder skal overvåge FN's handicapkonvention

En vigtig del af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap er arbejdet med at overvåge, hvordan det går med implementeringen og fortolkningen af konventionen i Danmark.

Konventionens artikel 33, stk. 2, slår fast, at der skal være en national instans, der overvåger, beskytter og fremmer konventionens gennemførelse.

Regeringen har nu meddelt, at man ønsker, at Institut for Menneskerettigheder skal varetage denne overvågningsopgave. Placering af opgaven i Institut for Menneskerettigheder vil betyde ændringer for Center for Ligebehandling af Handicappede og Det Centrale Handicapråd.

Socialministeriet har meddelt, at Satspuljepartierne har givet tilslutning til, at cirka halvdelen af medarbejderne i Center for Ligebehandling overføres til Institut for Menneskerettigheder.

Den tilbageværende del af Center for Ligebehandling af Handicappede bliver omdannet til et nyt selvstændigt sekretariat for Det Centrale Handicapråd. Sekretariatet skal have form af selvejende institution under Socialministeriet.

Det er intentionen, at den nye struktur skal træde i kraft 1. januar 2011.

Film KNUS

Film KNUS deltager i den internationale kortfilmfestival i Odense i uge 34. Her viser Film KNUS film lavet af eller i samarbejde med udviklingshæmmede.

Grib kameraet, måske jeres kortfilm vises i biografen. En kortfilm kan variere fra cirka 2 til 45 minutter. KNUS sørger for fremvisning i biografen. Deltagelse er gratis. Film modtages senest den 15. juli. Nærmere information: Kirsten G. Hansen: KGH@odense.dk

KNUS er en forening, der arbejder for udviklingshæmmedes muligheder for kulturel og kunstnerisk udfoldelse. KNUS er tilknyttet LEV.

Læs mere på: www.knus.nu

Kunne du tænke dig at nyde lejrlivets glæder?

Er du til at ligge i telt, spise bålmad, tage på fisketur, sejle i kano, bade i søen eller bare drive den af i hængekøjen, mens du lytter, betragter og dufter skovens mange indtryk? Så prøv at se www.handilejrliv.dk

Handilejrliv tilbyder udviklingshæmmede en mulighed for at opleve lejrlivet i Småland i Sverige. Blandt Handilejrlivs målsætninger er at styrke relationer mellem psykisk udviklingshæmmede og deres ledsagere.

Sønderjysk bondegårdsferie

Lundensbondegaardsferie tilbyder mennesker med handicap at opleve landets glæder i Sønderjylland, hvad enten det er som et ferieophold eller en dagsudflugt. Lundensbondegaardsferie kan blandt andet byde på besøg på den økologiske nabogård, hvor der er rig mulighed for at opleve et moderne landbrug med hølade, maskiner og kalve, som gerne vil snakkes med. Efterfølgende kan man så gå tilbage og opleve sansehaven, som er flisebelagt, så alle frit kan bevæge sig rundt. I dette frirum er der alverdens kæledyr, som kun venter på, at der kommer en og kæler med dem.

Læs mere på www.lundensbondegaardsferie.dk

Handicappsykologi
- en grundbog om arbejdet
med mennesker med
funktionsnedsættelser
Af Jesper Dammeyer og
Louise Böttcher
264 sider - 248 kr.
ISBN: 978-87-593-1440-1
1. udgave 2010
Samfundslitteratur

En grundbog til handicappsykologi

Det kan have store psykologiske konsekvenser at leve med et handicap. Det gælder både for de mennesker, der fødes med et handicap, og dem, der først erhverver det senere, samt deres familier og pårørende. Samtidig har der blandt de professionelle, der arbejder med handicappede, været et behov for større viden om handicappsykologi. Dette behov forsøger de to psykologer Jesper Dammeyer og Louise Böttcher at rette op på i deres nye bog "Handicappsykologi – en grundbog om arbejdet med mennesker med funktionsnedsættelser".

Bogen er den første danske introduktion til handicappsykologi. Handicappsykologien ser handicappet som et sammenspil mellem den biologiske skade og det omgivende samfund. Den sammenbinder dermed de forskellige biologiske, samspilsmæssige, familiære, institutionelle og samfundsmæssige muligheder og begrænsninger, som den handicappede oplever i sin hverdag.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00
Fredag: 9.00-13.00

GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)
2 00 10 04 (gaver og bidrag)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel
Tlf. 8628 0925
e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV-BLADET:

Nr. 4/59. Årgang 2010
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Lasse Rydberg, Hans Andersen

FORSIDEFOTO:

Hanne Loop

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697

E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigtvis LEVs holdninger.

DEADLINES:

LEV 5/10 udkommer medio
september, deadline 17. august 2010
LEV 6/10 udkommer medio
oktober, deadline 14. september 2010

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdsvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flreklame.dk

OPLAG: 9.400 stk.

TRYK: Glumsø Bogtrykkeri

LAYOUT: Synergi
Telefon: 7027 9003

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00-12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Aabenraa

Magny Jønych
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg

Annette Andreasen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreasen@home3.gvnet.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 5695 6326
e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg
Tlf. 7532 1119
e-mail: elsemarie.kristen@mvp.net

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Torben Olsen (kontaktperson)
Tlf. 3647 0212
e-mail: torbenogsus@olsen.mail.dk

Dragør-Tårnby

Alex Dufrenne
Neelsvej 5
2791 Dragør
e-mail: alex.dufrenne@mail.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller
Tlf. 7514 2879
e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Jytte B Sørensen
Tlf. 8622 4631
e-mail: jytte.soerensen@kreds.lev.dk

LEV Faxe/Vordingborg

Kristian Nicolaisen
Tlf. 22 59 30 50
e-mail: vibeke@angelman.eu

Fredensborg/Humblebæk

Michael Willenbrack
Tlf. 4848 0031
e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksborg

Ejvind Wilms
Tlf. 3321 7002
e-mail: ejvind.wilms@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen
Tlf. 9829 2186
e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Astrid Schøbel
Tlf. 4731 4815
e-mail: astrid@schoebel.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren
Tlf. 4364 6467
e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Gladsaxe

Mads Rimmen
Tlf. 3513 4419
e-mail: mads.rimmen@vip.cybercity.dk

Greve

Allan Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 4390 8963
e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Gribskov

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Hanne Nielsen
Tlf. 5444 5656
e-mail: rytterbjerggaard@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Mikael Bisted
Tlf. 7568 1227
e-mail: stened@mail.dk

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen
Tlf. 4491 9168
e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard
Tlf. 9719 1910
e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laager@mail.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen
Tlf. 9749 1629
e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Høje Taastrup

Asger Høg
Tlf. 4656 3710
e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Hørsholm

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson
Tlf. 9725 2058
e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Pia Schmidt
Tlf. 2012 3383
e-mail: pl@schmidt.mail.dk

Kolding

Grethe Blond
Tlf. 7551 8263
e-mail: hcb220238@mail.tele.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3646 3783
e-mail: ss@sankt-annae.dk

Køge

Frank Poulsen
e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: lykke.soerensen@privat.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen
Tlf. 9782 2768
e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)
Lavendelvej 11
4920 Søllested

Mariager Fjord/ Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen
e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: LEV_naestved@yahoo.dk

Odder/Samsø

Astrid Marie Nielsen
Tlf. 8692 9518
e-mail: astrid.marie.nielsen@odder.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: stegsted@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 5964 2640
e-mail: dorthepedersen@mail.tele.dk

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: john_moller1@msn.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Anders Daugbjerg
Tlf. 9751 1719
e-mail: a.d@mail.dk

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Stevns

Stig Christensen (kontaktperson)
e-mail: sc@lev.dk

Struer

Palle Olsen
Tlf. 9785 3815
e-mail: palle.olsen@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Jonna Rasmussen
Tlf. 7443 3665
e-mail: osfire@rasmussen.dk

Thisted

Vakant

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: hoejberg@tele2adsl.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen (kontaktperson)
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Henning Hansen
Tlf. 8669 9797

Ærø

Susanne Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 6253 3319
e-mail: bs@hus.dk

Århus/Norddjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Claus Jørgensen
Tlf. 4018 4050
e-mail: georgsholm@mail.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.k-h.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 4453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Kristina Bartholin Henriksen
Tlf. 2254 6653
e-mail: elle-kristina@heaven.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem **HANDI** forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9696